

Abay, Antoni Maria, řemeslo neuvedeno. Platil r. 1692 zápisné do litoměřického cechu zedníků, kameníků a pokrývačů, v r. 1693 „Quartalgeld“ a kontribuci.

L H. Ankerl, 1919, 250.

VN

Abeles, Herman, architekt v Praze. * 3. června 1892, † 1941 (Lodž). Znáám je jedinou prací, stavbou funkcionalistického rodinného domu v PRAZE-HLUBOČEPICH čp. 335/XVI, kterou uskutečnil spolu s Leo Mayerem v l. 1933–34.

L R. Švácha, 1994, 502; UPP, 2012, 414; <https://www.holocaust.cz/databaze-obeti/obeti/66080-hanus-herman-abeles/>; Wikipedie.

PV

Ablettner (Ablettrer), Franz, zedník. 16. srpna 1692 byl propuštěn z učení na Starém Městě pražském mistrem Šimonem **Schwarzpauerem**.

P AMP, Zed. 9, 325.

VN

Ablettrer viz **Ablettner**

Abondio (Abbund), Giuseppe (Josef), stavitel italského (?) původu, uváděný jako stavitel z České Lípy. Doložen v matrikách v BĚLÉ POD BEZDĚZEM r. 1711 a 1714, zde také stavěl augustiniánský kostel sv. Václava (1708–12) a asi se podílel i na přípravě již. křídla konventu.

L P. Zuman, 1933, 41; P. Toman, 1950, 753; UPČ, 1977, 50; P. Vlček – P. Sommer – D. Foltýn, 1997, 172, 197.

VN

Abbund viz **Abondio**

Ackermann, A., architekt v Praze. * kolem 1900, † asi 1944 Osvětim. Studoval na německé technice v Praze. Byl autorem funkcionalistické vily čp. 742/VII v Praze-HOLEŠOVICÍCH z l. 1936–37.

L R. Švácha, 1994a, 508; UPP, 2012, 478; Wikipedie.

PV

Adam, kameník. Je doložen v l. 1374 a 1378 na PRAŽSKÉM HRADĚ ve svatovítské huti.

L J. Neuwirth, 1890, 136, 345, 346.

JV

Adam, kameník krále Vladislava. R. 1508 vystupuje v Praze jako „fractor lapidum regiae majestatis“.

L W. W. Tomek, 1893, 25.

JV

Adam, Jeroným, kameník vlašského (?) původu, který je uveden r. 1590 při sporu o dům nad Strahovskou branou mezi dědici Zoana Maria a Andrea Maria **Aostalliho**. Vedle něho je zmíněn Oldřich a Vostali (**Ulrico Aostalli**), císařský paumistr, a Antonín Brock (**Brocco**), kameník.

L K. Chytil, 1925, 58.

PV

Adamec, Jan, zednický mistr ve Strážově. 20. listopadu 1836 byl kmotrem při křtu Josefa **Bouberleho**, syna strážovského zednického mistra Jana **Bouberleho**.

P SOA Plzeň, Matriky, sign. Strážov 12, křty fol. 82.

PZ

Adamec, Jiří, zednický mistr. Dne 16. srpna 1802 přijat za mistra zednického, tesařského a kamenického cechu v Německém (Havlíčkově) Brodě.

P SOKA Havlíčkův Brod, Cech zednický, kamenický a tesařský Havlíčkův Brod, kniha 1.

AV

Adamec, Josef (1), architekt a stavitel na Smíchově. * 4. srpna 1860 Rozehnal u Kolína. 14. listopadu 1891 se oženil se Zdeňkou Pištěčkovou, sestrou stavitele Emila **Pištěka**, který byl také svědkem na svatbě. Žil tehdy na Smíchově v čp. 663, ale s manželkou poté bydlel v jiných smíchovských domech, ze kterých dával v l. 1892–1901 křtít své děti, a to postupně z domů čp. 725, 808, 881, 976 a 984, zatímco r. 1914 již bydlel v domě čp. 1211. V matričních zápisech byl v l. 1891–96 vždy uveden jako stavbyvedoucí, počínaje r. 1897 je už uváděn jako architekt, případně stavitel. Jeho dílo neznáme.

P SOA Praha, Matriky, sign. Žiželice 6, fol. 387; AHMP, Matriky, sign. HV O 16, fol. 216; sign. SM N 25, fol. 277; sign. SM N 26, fol. 269; sign. SM N 27, fol. 36, 349; sign. SM N 30, fol. 166; sign. SM N 31, fol. 70; sign. SM O 19, fol. 385.

PZ

Adamec, Josef (2), c. k. inženýr. * 17. února 1871 Žitětín (Jičín), na české technice v Praze studoval v l. 1888–93, v r. 1896 byl jakožto inženýr ze Žižkova jmenován stavebním adjunktem pro státní stavební službu v Království českém a r. 1900 byl povýšen na inženýra. V r. 1903 revidoval plány stavitele Františka **Brázdý** na školu ve VÝPRACTICÍCH; je titulován jako c. k. okresní inženýr v Litomyšli. 18. září 1905 se v kostele P. Marie Sněžné v Praze ženil s Marií Novákovou z Chroustovic.

P AHMP, Matriky, sign. PMS O 7, fol. 162.

L TO IV, 1896, 146; TO VIII, 1900, 76; <https://www.zsvypractice.cz/index.php?nid=6985&lid=cs&oid=1184526>.

PZ, PV

Adámek, Bedřich, autorizovaný civilní inženýr-architekt, projektant v Praze XIX (Dejvice). * 21. února 1891 Bílavsko u Bystřice nad Hostýnem (Morava), † 15. dubna 1961 Praha (pohřben je na hřbitově v Dejvicích, 2–2, 119). Vystudoval pražskou techniku a specializoval se především na stavbu nemocničních zařízení. V r. 1924 jej ve funkci jednatele Klubu architektů vystřídal Jan E. **Koula**.

Získal jednu ze tří prvních cen (bez uvedení pořadí) v soutěži na Justiční palác v BRATISLAVĚ spolu s Eduardem **Novotným**. Se stejným společníkem vyhráli konkurs na stavbu škol v POLIČCE (1924). Samostatně již podával návrh do konkursu na stavbu radnice v ORLOVĚ v r. 1925, který vyhrál. Zúčastnil se soutěžním návrhem na stavbu kina s divadelním sálem v BENEŠOVĚ (1922) a na obecní a měšťanskou školu v HORNÍM JELENÍ, kde obsadil II. místo (1923). Přihlásil se rovněž do konkursu na průmyslovou školu v KUTNÉ HOŘE (1923). V r. 1929 projektoval vojenskou nemocnici v PRAZE-BŘEVNOVĚ čp. 1200/XVIII, postavenou pak v l. 1936–38. V l. 1925–30 stavěl v HRADCI KRÁLOVĚ okresní nemocnici (jeho projekt vyšel úspěšně z užší soutěže r. 1925), r. 1926 provedl přístavbu nemocnice v PARDUBICÍCH (podle UPČ, chybně v l. 1920–22), protože vyhrál v užší soutěži a jeho projekt byl doporučen k realizaci. V r. 1927 stavěl parkovací garáže Na Maninách v PRAZE-HOLEŠOVICÍCH. Jeho funkcionalistický soutěžní návrh na průmyslovou školu v HRADCI KRÁLOVĚ byl zakoupen (1927). V PARDUBICÍCH stavěl mezi l. 1928–29 dům ředitele Antonína Čížka (čp. 1445) v ul. Na Olšinách. Je autorem projektu domu v Praze-BŘEVNOVĚ, U páté baterie 38 (1928–29), dále čp. 1103/XIX v Praze-Dejvicích Na Markvartce (1929–30), kde již dřívě, v l. 1927–28, stavěl obytný dům čp. 1096 v ul. Nikolý Tesly. Mezi zmíněnými dejvickými domy je patrný obrat od puristické inspirace k funkcionalismu. V r. 1929 se v konkursu na budovu infekční nemocnice v Košicích umístil na II. místě. V l. 1932–33 postavil v Hořovicích na náměstí vyšší hospodářskou školu. V l. 1933–34 realizoval výstavbu vily MUDr. J. Řehoře čp. 960 v PARDUBICÍCH. Dále je zmíněna výstavba gymnázia v KRALUPECH, poštovního úřadu v ORLOVĚ, Domu lidového zdraví v UŽHORODĚ a celé řady dalších nemocnic, soukromých vil a obytných domů.

L Stavba I, 1922, 126–127; Stavba II, 1923, 46; ČČSA XXII, 1923, 29; ČČSA XXIII, 1924, 128; Stavba III, 1924–25, 22, 64 a 101; Stavitel VI, 1925, 131; Stavba IV, 1925–26, 18, 50, 64, 166; Stavba VI, 1927–28, 178–179; A. Dolenský, 1934, 17; J. E. Koula, 1940, 46, 179; P. Toman, 1950, 753; UPČ, 1977, 440, 460; R. Švácha, 1994a, 519, 537; *Architektonické a stavební*, 1999, 27–28; *Praha 1919–1940*, 2000, 54, 59, 67, 81, 98, 189, 198; UPP, 2012, 103, 106–107, 295, 296, 498.

PV (JH)

Adámek, Josef, inženýr, zahradní architekt v Mělníku. * 7. října 1891 Bílavsko u Bystřice nad Hostýnem (Morava). Zabýval se spíše zemědělským stavitelstvím, spolupracoval na vytvoření naučného slovníku ovocnářsko-vinařského a zahradnického, který vydávala zemědělská akademie. Projektoval rovněž veřejné budovy.

L A. Dolenský, 1934, 17.

PV

Adelt, Filip, inženýr. Podle matriky kostela sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně se ženil 18. května 1805, zmíněn je jako inženýr u kamerální administrativy, bylo mu 26 let a bydlel v čp. 163, resp. 170/III.

L A. Podlaha, 1924–25a, 258.

PV

Adler, Eduard, stavitel v Chebu. V CHEBU r. 1911 postavil pro své rodiče dům čp. 1535 v Evropské ulici, r. 1912 zhotovil návrh na rozšíření kina Central-Theater ve dvoře domu čp. 126 v ul. Svobody.

L Z. Černý – K. Halla – H. Knetlová, 2010, 128.

PZ

Adler, *František Karel*, stavitel. V r. 1761 pozdně barokně obnovoval kostel sv. Mikuláše v ČASTROVĚ (Pelhřimov).

L UPČ, 1977, 177.

PV

Advocas viz Advokas

Advokas, *Jan* (Jan Václav), kamenický mistr, křt. 26. května 1747, Kutná Hora, † 1793. Syn kamenického mistra Václava **A.**, 16. srpna 1789 byl přijat jako mistr do kutnohorského cechu zedníků a kameníků.

P SOA Praha, Matriky, sign. Kutná Hora 3, fol. 271r; SOKA Kutná Hora, Cech, kniha 3, fol. 34v.

PZ

Advokas (Advocas, Advocast), *Václav*, kamenický mistr, rodák z Moravského Krumlova, kamenickému řemeslu se vyučil na Moravě. Byl otcem kamenického mistra Jana Václava **A.** Oženil se 21. srpna 1740 v Kutné Hoře, 25. května 1744 byl přijat jako mistr do kutnohorského cechu zedníků a kameníků. V l. 1749, 1751 a 1752 pracoval na stavbě kostela sv. Jana Nepomuckého v KUTNÉ HOŘE (1751 spolu s Augustinem **Struneckerem** zhotovil portál), v l. 1760 a 1762 pracoval na novém konventě v klášteře v SEDLCI u Kutné Hory (sokl, dlaždice).

P SOA Praha, Matriky, sign. Kutná Hora 3, fol. 271r, II. 68v; SOKA Kutná Hora, Cech, kniha 3, fol. 26r; SOKA Kutná Hora, FÚ, Kniha; SOA Litoměřice, ŘA Cisterciáci Osek, kart. 140; SOA Třeboň, Vs Sedlec, spisy sign. XLIV/1–2.

L UPČ, 1978, 193, 197 (mylně uveden jako sochař); P. Macek – P. Vlček – P. Zahradník, 1992, 225.

PZ

Agneli viz Angeli

dell'Agno viz dell'Aqua

Agostino (Augustin), *Casparo*, zedník. Doložen je 20. března 1616 jako kmotr při křtu syna kameníka Giorgia Halla (**Galli**) vedle Jana Křtitele **Campiona**. V r. 1617 mu bylo placeno za drobné práce na augustiniánském areálu u Sv. Tomáše na pražské MALÉ STRANĚ.

P NA, August. sv. Tomáš, II a 32 c, č. 138 (rešerše JK).

L A. Podlaha, 1918, 50–60.

PV

Agoston viz také Agostoni

Agoston (Aguston), *Giovanni* (Jan), kameník nebo zedník vlašského původu. Doložen je k r. 1632, kdy pracoval s Jakubem **Mazettou**, stavitelem, a se zedníky a kameníky Jakubem **Cereghettim**, Martinem **Gallim** a Antoniem **Somazim** na stavbě kostela sv. Jakuba v Jičíně.

L J. Morávek – Z. Wirth, 1946, 26; UPČ, 1977, 595.

PV

Agostoni viz také Agustoni

Agostoni (Agoston, Augusta, Augustoni, Austoni), *Domenico*, italský stavitel z Monte v Ticinu; † v Praze asi r. 1680 po 15. září na mor. Poprvé je doložen v Praze 12. května 1652 jako svědek při svatbě (znovu 8. února 1655). Byl malostranským měšťanem (nejpozději 1655), ženil se 9. listopadu 1659 na Malé Straně u Sv. Václava „s pannou Marií, pozůstalou dcerou po Jiříkovi Mayerovi ze Stroužince“. 15. září 1660 křtil u Sv. Mikuláše syna Jana Antonína, 11. dubna 1662 dceru Kateřinu a 3. listopadu 1665 Annu Marii. 20. listopadu 1666 pak křtil dalšího syna Dominika (jako manželka je ale uvedena Žofie). Z matričních zápisů vyplývají přátelské vztahy s rodinou stavitele Santina **Bossiho**. V r. 1671 je uváděn jako starší malostranského cechu, zasedal v malostranském šestipanském úřadu (zhruba v l. 1664–74). R. 1662 koupil za 1800 zl. dům čp. 213/III v dnešní Nerudově ul., který výrazně přestavěl, a krátce (po 1666) držel i dům čp. 8/III v Tomášské ul., který rovněž přestavěl a zvýšil o patro (1667–68). Účastnil se stavby bastionů v okolí Strahova (po 1660) a špatně provedenou práci musel na vlastní náklady opravit (1670). Někdy mezi l. 1661 a 1664 se podílel na úpravách Lorety (čp. 100/IV) na HRADČANECH. Jinak byl převážně činný na panstvích hr. Humprechta Jana Černína, kde náročnější práce prováděl podle návrhů architekta Franceska **Carattiho**. V PETROHRADU dostavěl či stavěl

kapli Všech Svätých na hradě (smlouva z 11. prosince 1658), svěcenou r. 1659. V dopise hr. Černínovi (ze 14. února 1660) připomíná svůj před časem schválený návrh kaplí na PETŘÍNĚ, které hrabě mínil zbudovat. Stavěl bránu do parku u zámečku HUMPRECHT (asi 1667), kde je doložen i Agostoniho polír Svanscino. V NYMBURKU zaklenul kostel sv. Jiljí a provedl úpravu presbytáře (1667). V JESENICI stavěl v l. 1670–72 děkanství (smlouva z 1. června 1670). V KOSMONOSECH vznikl pod jeho vedením a podle návrhu F. **Carattiho** kostel sv. Kříže (1670–74, smlouva ze 17. ledna 1670), provedl tu dále dostavbu špýcharu (1677) a byla mu připomínána ještě stavba druhého špýcharu. V KOSMONOSECH dále vztýčil podle **Carattiho** projektu zvonici při pozdějším loretánském komplexu (1673). Podle **Carattiho** projektu budoval i rybářskou chatu v DOLNÍM BOUSOVĚ (1672). V r. 1673 stavěl hostinec v Kysiblu (STRUŽNĚ) a snad ve stejném roce sušárnu ve VINOŘI; v NEJDKU měl účast na dostavbě zámeckého areálu (1676?).

P AMP, Malá Strana, č. 159.

L A. Baum, 1881, 67; E. Herold – J. Herain, 1896, 382–383; F. Ruth, 1904b, 788 a 1045; A. Podlaha, 1915, 161; A. Podlaha, 1918, 51; A. Podlaha, 1920–21a, 282; A. Podlaha, 1924–25a, 259; Z. Kalista, 1928–30, 58; P. Toman, 1947, 8; G. Martinola, 1963, 169; V. Naňková, 1967, 2–6; UPČ, 1978, 102, 104, 513; AKL 1, 1992, 559; P. Vlček – E. Havlová, 1998, 212–213; UPP, 1999, 116, 139, 317; UPP, 2000, 153, 301.

VN, PV

Agustoni (Austoni), *Fidelis* (Franceschino) či *Francesco*, zedník vlašského původu z Monte. Snad je totožný se zedníkem, který se r. 1617 podílel na přestavbě kaple sv. Doroty v klášteře augustiniánů u Sv. Tomáše na MALÉ STRANĚ v Praze. Před r. 1628 mu Domenico **Bossi** předložil účet za pohřeb Francesca **Valmaggia**, svého pomocníka. Podle záznamů z Muggio se patrně ještě r. 1636 pohyboval v Čechách.

P NA, ŘAug. u sv. Tomáše II a 32 c, č. 138, fol. 34b aq 36 (rešerše JK).

L G. Martinola, 1963, 169; L. Brentani, 1944, 299.

PV

Agustoni (Austini), *Lazzaro di Battista*, zednický mistr vlašského původu z Monte. V Praze se údajně pohyboval již v r. 1598. Bezpečně je doložen r. 1604 smlouvou na výstavbu proboštského kostela v LITOMYŠLI, uzavřenou mezi objednatelkou Manrique de Lara a zednickými mistry Janem **Flauniartem** a Lazarem **A.**, dále kameníkem Dominikem **Drogatim**, stavitelem z Malé Strany.

L F. Lašek, 1945, 26; G. Martinola, 1963, 169; UPČ, 1978, 295.

PV

Agustoni (Austini) di Monte, *Pietro*, zedník (?). V r. 1607 je zmíněn při přestavbě augustiniánského kláštera sv. Tomáše na MALÉ STRANĚ v Praze.

P NA, ŘAug. č. 138, II a 32 c, fol. 13a (rešerše JK).

PV

Achbauer viz Aichbauer

Achtzyger viz Achzyger

Achziger viz Achzyger

Achzyger (Achtzyger), *Hanns* (Jan), zednický mistr v Klášterci nad Ohří. Narodil se kol. r. 1672, † 20. března 1742 Klášterec nad Ohří. V KLÁŠTERCI byl také placen za menší práce. V l. 1713 a 1714. dostával deputátní pivo, v r. 1714 stavěl v KLÁŠTERCI kapli Panny Marie Utěšitelky.

P SOA Děčín, Vs Klášterec n. O., kart. 880; SOA Litoměřice, Matriky, sign. L 69/1, fol. 645r; SOA Děčín, Vs Klášterec n. O., důchodní účty 1713, 1714.

VN, PZ

Achzyger (Achczyger, Achtziger), *Jakub Antonín* (Jacob Anton), zednický polír, činný pro hr. Thuna od konce 90. let 17. stol. Děti křtil v l. 1694, 1696, 1697 a 1698. Při posledním křtu 17. února je označen jako „paumajster JM pana hraběte Thuna“, mezi svědky se objevoval architekt Santin **Aichl** a štukatér Tommaso **Soldati**. A. práci známe neúplně: v l. 1694–1701 stavěl podle cizího návrhu palác Thunů čp. 176/III (dnes Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR) na MALÉ STRANĚ v Praze, v r. 1708 byl placen za „kostelní chodbu“ (Kirchengang) v KLÁŠTERCI NAD OHŘÍ, ve stejném roce zaměřoval revír a vynesl mapu severočeského Jílového. V l. 1700–12 se podílel jako polír na velké přestavbě dalšího Thunovského paláce čp. 180/III v Praze na MALÉ STRANĚ podle cizího návrhu. R. 1711 kolíkoval

prostor budoucího kostela v Děčíně–RozbĚLESÍCH a téhož roku opravoval pilíře u thunovského zámku v Jílovém. Příštího roku pak prováděl menší opravy na děčínském panství (opravoval hráze rybníka, trhliny ve zdivu pivovaru).

P SOA Děčín, RA Thun, Vs Klášterec n. O., komplety účetních příloh, 1709; ÚS kláš. Thunů, č. 1030,1032, přílohy ke stavebním účtům dolního pražského paláce; Vs Děčín, důchodní účty 1708 až 1712.

L A. Podlaha, 1915, 160, 161; A. Podlaha, 1924–25a, 258; P. Toman, 1947, 9; P. Preiss, 1973, 61; V. Kotrba, 1976, 131–132, pozn. 46; V. Naňková, 1983, 334; UPP, 1999, 277, 284.

VN (PV)

Ahrens, Albert, stavitel. V r. 1850 si nechal Alexandr Schoeller postavit podle jeho projektu curkovar v Čakovicích čp. 864.

L UPP, 2012, 224.

PV

Aigl (Aigel), Augustin, stavitel z Jihlavy, který v l. 1759–60 přestavěl kostel sv. Petra a Pavla v Úsobí u Havlíčkova Brodu.

L UPČ, 1982, 144.

VN

Aigner viz Eigner

Aichbauer (Aichpauer, Achbauer, Auffchauer, Auffpauer), Johann Georg st., zednický mistr z hornorakouského Landlu. * ?, † 16. března 1683 Praha. Spíše než svou prací, která se patrně omezovala na realizaci cizích projektů, je znám mnoha svými spory s malostranským pořádkem zedníků. V Praze je doložen nejpozději 25. července 1656, kdy – jako „tovaryš poctivého řemesla zednického“ – vstoupil do manželství s Martou, vdovou po malostranském kopytářím Jiříku Millerovi. Od 20. července 1657 byl malostranským měšťanem; při druhém sňatku (13. února 1673) je již uveden jako zednický mistr, který v r. 1679 zaměstnával dva tovaryše a někdy kolem r. 1680 získal dům v Menším Městě pražském (čp. 465/II) v Nostické ul. Byl zaměstnán u Liechtensteinů, kterým podle P. Tomana přestavoval domy v PRAZE na Malostranském nám., zaniklé později při výstavbě nového paláce (čp. 258/III) v r. 1790. Dále je doložen r. 1663 při renovaci zámku NEBRAHOVICE (smlouva z 20. června), pracoval rovněž na obnově lobkowiczkého zámku VYSOKÝ CHLUMEC. V Praze na HRADČANECH podle smlouvy z 10. července 1675 svedl nově vybudovanou stolu vodou do kláštera kapucínů (čp. 99/IV). Vdova po něm (Anna Marie Longová), pocházející z Litoměřic, se 3. března 1685 provdala za „palíra“ Kryštofa **Dientzenhofera**, který tak vyženil aichbauerovský dům čp. 465/III a syna z prvního manželství Johanna Georga Michaela **A.**

P SOA Žitnice, RRAL, O 18 / 25.

L A. Baum, 1881, 67; A. Podlaha, 1918, 50; A. Podlaha, 1924–25a, 258; J. Herain, 1914, 154 a pozn. 11; P. Toman, 1947, 8–9; M. Vilímková, 1986a, 65 a 100; AKL 1, 1992, 218–219; UPP, 2000, 298.

VN, PV

Aichbauer, Joachym, stavitel, o kterém víme jen to, že 25. listopadu 1695 křtil dítěto v přítomnosti Kryštofa **Dientzenhofera**.

L A. Podlaha, 1916, 222.

PV

Aichbauer (Achbauer, Aychbauer, Euchbauer), Johann Georg Michael, stavitel, syn Johanna Georga st. **A.** a nevlastní bratr Kiliána Ignáce **Dientzenhofera**. Byl křtěn v Praze na Malé Straně 10. září 1680, † 22. června 1737 v Praze. Přátelské vztahy udržoval především s Dientzenhofery a stavitelům Antoniem **Luragem**. Na praxi pobýval u vídeňského architekta Jana Lucase **Hildebrandta**. 4. listopadu 1708 se již jako zednický mistr oženil s Kateřinou Eleonorou Seyfertovou, děti (celkem jedenáct) křtil v rozmezí l. 1709–29. Po r. 1727 měl v pronájmu – po Kryštofu a Heinrichu Dientzenhoferových – malostranskou cihelnu, v r. 1734 koupil dům čp. 408/III na Újezdě. Od r. 1725 byl zaměstnán na českých panstvích hr. Aloise Tomáše Harracha. Jeho činnost známe neúplně. Podle návrhu Oktaviána **Broggia** stavěl v l. 1708–13 spolu s K. **Dientzenhoferem** v Praze na NOVÉM MĚSTĚ kostel N. Trojice, mezi l. 1716–21 (?) opevnění v BRNĚ (kauci poskytl K. **Dientzenhofer**), v JINONICÍCH (dnes Praha 5) provedl r. 1728 přístavbu sakristie u kostela sv. Prokopa (dnes zbořeno). V Jiříkově stavěl v rozmezí l. 1725–28 patrně podle vlastních plánů kostel sv. Jiří, protože **Hildebrandtovy** návrhy byly asi příliš nákladné. Na MALÉ STRANĚ v Praze opravoval r. 1729 presbytář kostela sv. Vavřince na Újezdě, o jehož dokončení

magistrátem 21. dubna 1733 požádal arcibiskupskou konsistoř (a v této svatyni byl nakonec i pohřben). V JILEMNICI stavěl kostel sv. Vavřince (1729–36). V Praze na HRADČANECH rozšiřoval v Loretě během l. 1735–36 někdejší kapli na kostel Narození Páně, přičemž pronikavě upravil interiéř. Stejně výrazná byla i přestavba Buquoyovského paláce čp. 486/III na MALÉ STRANĚ v Praze, prováděná po r. 1735. Ve STARÝCH KŘEČANECH stavěl v l. 1736–41 kostel sv. Jana Nep. Krátce před smrtí se ucházel o místo stavitele pražských fortifikací, ale byl pro své nemoci (trpěl podagrou, která mu znesnadňovala pohyb) a příbuznost s vrchním fortifikačním stavitelům (K. I. **Dientzenhoferem**) odmítnut.

P APA, kart. 1191.

L G. J. Dlabáč, 1815, I/29; B. Matějka, 1897a, 54; A. Podlaha, 1915, 160; A. Podlaha, 1920–21a, 284; A. Podlaha, 1924–25a, 258; Z. Wirth, 1932, 83; P. Toman, 1947, 9; H. G. Franz, 1943, 49, pozn. 29; V. Kotrba, 1962, 193–204; V. Naňková, 1971, 84; J. Diviš, 1972, 45; UPČ, 1977, 626; W. G. Rizzi, 1980, 45–47; M. Vilímková, 1986a, 61, 105, 106, 108, 142, 143; AKL 1, 1992, 218–219; UPP, 1999, 500, 561; UPP, 2000, 302.

VN, PV

Aichel (Akel, Aychl, Robero, Rogure?), Anton (Antonio), vlášský (?) zedník, děd architekta Jana Blažeje Santiniho-**A.** 6. listopadu 1635 se ženil v Praze na Malé Straně v kostele sv. Václava s Krystinou Ostovou (mezi svědky je uveden cí.s. stavitel Melchior **Meer** a Carlo **Lurago**). Později A. přesídlil na Staré Město na právo kláštera sv. Anežky. 16. ledna 1650 křtil syna Karla Antonia a 23. října 1652 Santina u Sv. Jakuba (mezi svědky C. **Lurago** a Giovanni Battista **Ceresolla**). A. pracoval zřejmě na tzv. Novém stavení PRAŽSKÉHO HRADU pod stavitelům M. **Meerem**.

L V. Kotrba, 1976, 124, 126–128; J. Horyna, 1998, 51; P. Vlček – E. Havlová, 1998, 65, 110, 111.

VN

Aichel (Aichel, Eichel), František (Jakub), kameník, syn kameníka Santina **A.** a bratr Jana Blažeje Santiniho-**A.** Narodil se v Praze a byl pokřtěn v chrámu sv. Víta 28. dubna 1680, † 21. června 1709 v Praze. Oženil se u Sv. Martina 5. září 1707 s Barborou, pozůstalou dcerou kameníka Adama **Kulichy**. R. 1705 koupil v dražbě pozemek na Hradčanech a dům U zlatého žaludu (čp. 79/I) mu navrhl Tomáš **Haffenecker**. Jeho bohatou kamenickou činností zjišťujeme převážně z pozůstalostních pohledávek po jeho smrti. V archivech svatohorských jezuitů se dochoval návrh ušlechtilé profilované okna s podpisem Santin Aichel, který V. Kotrba připsal F. A. Po smrti F. A. se dožadoval zaplacení tovaryš Ferdinand **Bock**, který v l. 1702–27 pracoval pro F. A. na mramorových portálech a v kapli ve velkém domě Šternberském v Praze na HRADČANECH. Pohledávky, které F. A. zdědil po otci, se týkaly křížovníků, malostranských karmelitánů, hradčanské residence hr. Trautmannsdorfa (180/IV) a Šlikovského domu (111/IV). Zaručeně pracoval pro šternberský kostel ve SMÍŘICÍCH a pro jejich palác v Praze (čp. 57/IV). Dále pro bratra u cisterciáků ve ZBRASLAVI a r. 1708 je doložen v SEDLCI. Velký dluh se objevil u theatinů, kterým mimo jiné dodal dvě mramorové kroupky. Pro jezuity pracoval na kostele sv. Mikuláše v Praze na MALÉ STRANĚ již v l. 1702–05 a znovu s ním byla uzavřena smlouva r. 1709 (po něm nastoupil Gio. Pietro della **Torre**). Údajně tvořil i pro kolej u Sv. Ignáce na NOVÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM. Pohledávky měl u křížovníků a pracoval také pro karmelitány (dlažba v kostele P. M. Vítězného na MALÉ STRANĚ). Údajně i pro Loretu na HRADČANECH. Dále měl pohledávky u hraběte z Lissau, Turby, Černína, Trautmannsdorfa, Kolowrata a Valdštejna. Účastnil se zřejmě i přestavby domu čp. 130/III na MALÉ STRANĚ, který od hraběte Dauna r. 1707 odkoupil kníže Liechtenstein. Návrh provedení sochy sv. Jana Nepomuckého na Radnických schodech na HRADČANECH předložil v březnu 1709 českému místodržitelství se žádostí o povolení, ale zemřel dříve, než byla žádost projednána.

L A. Podlaha, 1916, 159; P. Toman, 1947, 9; A. Novotný, 1949, 236 ad.; V. Kotrba, 1976, 78–79, 131, 132, 148; M. Vilímková, 1978, 424, 431–432, pozn. 49, 50; M. Vilímková, 1986a, 78, 82, 104; J. Sedlák, 1987, 10; M. Horyna, 1998, 54–55, 61, 62.

VN

Aichel (Aijchl, Aychl), Santino, kameník, syn Antonína Michaela **A.**, vlášského zedníka, otec významného architekta Jana Blažeje Santiniho-**A.** Narozen v Praze na Starém Městě na Františku r. 1652 a byl křtěn 23. října (při křtu byl přítomen Carlo **Lurago**, Giovanni Battista **Ceresolla**); † 27. listopadu 1702 v Praze na Pohořelci ve věku padesáti let (strahovská matrika). Do staroměstského cechu se dal zapsat 19. května 1675 a 27. října téhož roku se oženil u Sv. Víta s Annou

Thimovou (mezi svědky je zmíněn Adam **Kulich** a Simeon Kulich). 30. ledna získal měšťanství Malé Strany. Až do r. 1686 bydlel v jednom z řemeslnických domků na sev. předpolí Pražského hradu. R. 1686 zakoupil dům U tří hvězd (čp. 150/IV) na Pohořelci. S manželkou Alžbětou křtili u Sv. Víta Jana Blažej 4. února 1677, Alžbětu 25. září 1678 a Františka 28. dubna 1680. Přátelství a pracovní společenství ho vázalo s kameníkem Adamem **Kulichem**. Jeho činnost byla rozsáhlá, v l. 1679–87 pracoval s Janem **Kostynkou** (později ještě s Franceskem della **Torre**) na kostele sv. Františka Serafinského pro křížovníky na STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM, spolu s A. **Kulichem** pracoval v l. 1682–86 na arcibiskupském semináři u Prašné brány na STARÉM MĚSTĚ v Praze. 2. listopadu 1682 s ním byla uzavřena smlouva na kamenickou práci v konventu strahovských premonstrátů na HRADČANECH, kterou pak vedl do r. 1697. V chrámu sv. Víta na PRAŽSKÉM HRADĚ vytvářel náhrobek hr. Humprechta Jana Černína v kapli sv. Zikmunda (1686), v DĚČÍNĚ, na zámku v „Lustgartel“ prováděl opravy (zhotovil čtyři balustry, kus římsy) – 19. ledna 1686 inkasoval polír Mathes Althamer za svého mistra 5 zl. 4. kr. Dále jsou mu připisovány práce z l. 1689–91 na Thunovském paláci čp. 182/IV na HRADČANECH, dokončoval také kamenické detaily na nedalekém Černínském paláci (čp. 101/IV), kde pro tehdy nově budovanou zahradu (podle staršího návrhu Giovannio Battisty **Maderny** z r. 1684) pořizoval v l. 1690–93/94 podle návrhu Domenika Egídia **Rossiho** monumentální portál, který se nezachoval. V DĚČÍNĚ dále vyhotovil hlav. oltář (mramorovou mensu) kostela sv. Kříže v ceně 600 zl. (podle účtů od 14. 12. 1690 do 23. 3. 1692). Píší se mu práce pro kostel sv. Vojtěcha u arcibiskupského semináře na STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM z l. 1694–97. Do kostela sv. Kříže v KOSMONOSECH dodal r. 1696 křtitelnici. Pracoval v hl. sále Thunovského paláce čp. 176/III na MALÉ STRANĚ v Praze, kde vytvořil r. 1696 (podle splátky ve výši 200 zl.) dva portály (zřejmě vstupní podle návrhu Johanna Bernarda **Fischera** z Erlachu). Pro další, tentokrát hradčanský Thunovský palác čp. 182/IV zaslal 14. července 1699 návrhy kašny do horního paláce. Vytvořil 26 mramorových žlabů pro koně v konírnách při zámku v MNICHOVĚ HRADIŠTI, za něž mu bylo r. 1700 zapláceno 286 zl. Ze závěti vyplývá, že pracoval také pro malostranské karmelitány, hradčanskou rezidenci hraběte Leopolda Trautmannsdorfa (čp. 180/IV) a Šlikovský dům (čp. 111/IV), také u křížovníků měl další zakázky.

P AMP, Kniha měšť. práv čp. 569, 192 a; AMP Zed. 9, 244; SOA Děčín, D /1, B 14/27a; A 2/XII 2.

L P. Toman, 1947, 9; O. J. Blažiček – V. Husa, 1937, 12; J. Jihlavec, 1960, 615; V. Kotrba, 1976, 124, 128, 131, 132, 133; V. Naňková, 1983, 334, 335, 337 a pozn. 12; M. Horyna, 1998, 52, 53, 54, 55; UPP, 2000, 335, 373, 407, 414.

VN

(Santini-) **Aichel** (Eichel), *Johann Blasius* (Jan Blažej), architekt. Křtěn 4. února 1677 v Praze (chrám sv. Víta), † 7. prosince 1723 tamtéž (pochován byl na hřbitově u Sv. Jana v Oboře). Byl synem Santina A. a Alžběty, roz. Thimové. Studijní cestu údajně vykonal do Holandska, byl prý rovněž v Anglii, ale pravděpodobněji je, že procestoval pouze Rakousko a snad i část Itálie. Od r. 1700 se usadil natrvalo v Praze, bydlel na Malé Straně, kde vlastnil dům Valkounský (čp. 211/III), který zakoupil 2. září 1705 za vysokou sumu 3000 zl. zaplacenou dokonze v hotovosti. Druhý dům v sousedství (U zlaté číše, čp. 212/III) vydražil 28. července 1707 za 1730 zl, ale po deseti letech jej se ztrátou prodal Janu Jirřimu Zemanovi a jeho manželce Veronice. 20. října 1705 „Johann Blasius Eichel“, malíř a architekt, syn Santina Aychela, kameníka Menšího Města pražského, dostal měšťanské právo na Malé Straně. 8. ledna 1707 požádal konsistoř v záležitosti sňatku s Veronikou Alžbětou Schröderovou, dcerou Krystiána, malíře a radního Menšího Města pražského, o zkrácení ohlášek, na den 9. ledna dvakrát, aby hned toho dne mohl být oddán, protože musel odjet na Moravu. Konsistoř této žádosti asi vyhověla, ale přesto se svatba odbývala až 2. března 1707. Ještě téhož roku 19. října pokřtili spolu syna Jana Norberta Lukáše († 23. září 1718), za přítomnosti Rudolfa Josefa hraběte z Lissau. Ten byl účastný i křtu dalšího syna, Josefa Rudolfa Felixe Řehoře, dne 28. listopadu 1708, a křtu Františka Ignáce 20. června 1710 († 26. července 1711). Tehdy byl ovšem kmotrem hrabě Vratislav z Mitrovic týchž křestních jmen. Při křtu dcery Anny Veroniky 4. března 1713 zastoupila kmotru hr. Morzínovou její komorná, zastoupena byla také hr. z Lissau a hr. Norbert Kolowrat.

Poté co A. ovdověl, oženil se podruhé s Antonií, pocházející z rytířské rodiny Chřepických z Modlíšovic. 23. listopadu 1721 spolu pokřtili dceru Johannu Ludmilu u Sv. Mikuláše. Také zde zastoupila za kmotru hr. Kolowratovu komorná. 17. srpna 1723 pak křtili syna Johanna Ignatia Rocha, jemuž byl kmotrem Jan Antonín Schaffgottsche, a mezi svědky je dále uveden František Norbert z Kolowrat a Antonie Františka Millesimo. Z 5. prosince 1723 pochází testament, v němž A. ustanovil svou ženu a své tři děti (dceru Annu Ludmilu, Antonii Ludmilu a Jana Ignáce Rocha) za své dědice, určitou sumou peněz však pamatoval i na theatiny v sousedství, na chudé a na vězně. Chtěl být pochován bez poct v kostele sv. Jana v Oboře. 24. dubna 1727 proběhlo pozůstalostní řízení, z něhož vyplývají A. pohledávky, které patrně souvisely i s jeho prací. A. dlužily české stavy (12 000 zl.), hr. Breda (4000 zl.), hrabě Příchovský (500 zl.), Trautmannsdorf (1000 zl.), Millesimo (3000 zl.) a Lažanský (1500 zl.). Z dopisu Jakuba Josefa Richtersohna, černínského hejtmána mělnického panství víme, že Santini byl chromý a že se vyučil malířem. Asi se tak stalo u jeho tchána, malíře Krystiána Schrödera, k jehož žákům patřil i Petr Brandl (V. Kotrba). Patrně již od r. 1700 se A. věnoval – jak sám vypověděl při soudní při – architektuře, jeho školení v tomto směru ale není známé. Hypotéza o vyučení malířství a architektury u Jeana Baptisty **Mathey** (M. Horyna) není důvěryhodná.

V počátcích je doložena jen jeho činnost pro Rudolfa J. z Lissau, jemuž navrhl vše potřebné k jeho nové stavbě (zanikl čp. 935/I, tato činnost bývá někdy vztahována k čp. 159/I, pozdějšímu Trautmannsdorfskému paláci na STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM), a práce pro theatiny na MALÉ STRANĚ, kterým v Ostruhové (Nerudově) ul. dokončoval kostel (hl. práce probíhaly v l. 1701–06), vysvěcený pak až v r. 1717. Podle vlastního vyjádření již od r. 1700 pracoval na stavbě cisterciáckého konventu ve ZBRASLAVI, ale práce se zde více rozeběhly asi až po r. 1704 a ani do A. smrti nebyly dokončeny (posléze stavbu podle vlastních návrhů dokončoval František Maxmilián **Kaňka**). V l. 1703–08 byl A. v SEDLCI, kde dokončoval obnovu klášterního chrámu cisterciáků Nanebevzetí P. Marie, kterou započal Pavel Ignác **Bayer**. Nově tu zaklenul hl. loď kostela, jehož záp. průčelí bylo vztyčeno až r. 1708, kdy byla také hotová přestavba vysvěcena. Sedlecký chrám tak stojí na počátku řady realizací ve stylu gotizujícího baroka (pomineme-li náznaky zbraslavského konventu, které však nedokážeme přesně datovat), jež posléze zásluhou A. vykrystalizovaly ve zcela svébytnou a originální formu, nikde ve světě neopakovanou. V SEDLCI zřejmě později navrhl ještě výstavbu konventních budov (realizovanou od r. 1709) a především výstavbu hřbitovního kostela Všech Svatých v gotizujících formách. Jednalo se o gotický dvouetážový kostelík z doby kolem 1400, který byl obnoven v l. 1661–62 a po roce 1700 opraven a upraven (nástupní schodiště, dekorace klenob). Více než pochybný je jeho podíl na utváření biskupské residence v HRADCI KRÁLOVÉ v první etapě její výstavby kolem r. 1704. Patrně zde navrhl až mnohem později (do 1716) zadní budovu, která se dynamicky utvářenou nádvorní fasádou liší od průčelního křídla. V prvním desetiletí 18. stol. snad navrhl kostel sv. Jakuba v KOPIDLNĚ (1704–05), který ovlivnila architektura Johanna Bernarda **Fischera** z Erlachu. Autorství zde není doloženo. Ze stejné doby (1704–06) pochází přestavba renesanční budovy kapitulního děkanství na PRAŽSKÉM HRADĚ (čp. 36/IV), která je A. připisována na základě zprávy, podle níž projekt vypracoval mladý mistr, současně pracující i u theatinů. Ten byl totiž nejen ochoten stavbu navrhnout, ale také ji realizovat, na rozdíl od Giovannio Battisty **Alliprandi**, který vypracoval pův. projekt. Toto určení je ale poněkud v rozporu (zatím neobjasněném) se skutečností, že A. své stavby sám neprováděl. R. 1704 jsou datovány plány konventu cisterciáků v Osekou, které mají na rubové straně málo zřetelné označení G. (?) Santini. Navržená fasáda se ale s dnešním provedeným stavem neshoduje. V l. 1705–07 budoval kostelík sv. Anny Samotřeti v PANENSKÝCH BŘEŽANECH na panství benediktinek od Sv. Jiří v Praze (stavbu řídil Filip **Spannbrucker**). Kostelík, vytvořený na půdorysu rovnostanného trojúhelníku s okosenými hranami a konkávně projmutými stranami, snad inspirovaly římské stavby Francesca Borrominiho. Současně A. pracoval (po r. 1705, doložen je v r. 1706) pro cisterciáky ve ŽĎÁRU NAD SÁZAVOU pro opata Václava Vejmluvu, kde obnovoval klášterní kostel Nanebevzetí P. Marie a sv. Mikuláše, především hudební chór v křížení a oratoria v gotizujících formách. Ve ŽĎÁRU patrně v r. 1709 navrhl Dolní hřbitov,

s konkávkovně pojímanými zdi a trojicí oválných kaplí. Posléze pracoval také v PLASECH (nejstarší zpráva o jeho pobytu zde pochází z r. 1707). A. plány (zřejmě zhotovené do r. 1710) předpokládají výstavbu rozsáhlého areálu, při nichž měl být vedle konventu, proboštství a spojovacího křídla s opatskou prelaturou vybudován i nový klášterní kostel a kaple P. Marie Růžencové, byly v l. 1710–40 uskutečněny jen zčásti (vystavěn konvent, proboštství a uzavírající křídlo prelatury se zahradním pavilonem). Stavitelem zde byl Matěj Oldřich **Kondel**. Centrální kaple s konkávně projmutými stěnami v MLADOTICÍCH se A. připisuje s velkou pravděpodobností na základě jeho činnosti pro plaské cisterciáky; postavena byla v l. 1708–10 (a 14. září 1710 vysvěcena). Z týchž let pochází také kostel sv. Prokopa v CHOTOUNI, kde je A. doložen v r. 1708 při vyměřování stavby. Sporem z r. 1711 je doložen A. podíl na opravě chrámu sv. Petra a Pavla na VYŠEHRADĚ, která v r. 1708 předcházela pozdější barokní a dnešní novogotickou přestavbu. Stavitelem zde byl Matheus **Schmuck** a kamenickou práci odvedl Johann Ulrich **Mannes**; A. plány pro opravu detailně rozkresloval František Maxmilián **Kaňka**. 10. května 1710 byl položen základní kámen proboštství kláštera cisterciáček v ROHLEDU, k němuž nepochybně A. vypracoval plány (stavba byla dokončena r. 1713). V r. 1710 navrhl proboštství plaských cisterciáků s kostelem Narození P. Marie v MARIÁNSKÉ TÝNICI, které bylo posléze v l. 1720–64 neúplně realizováno. Z poutního místa byl dokončen jen centrálně řešený kostel na půdorysu řeckého kříže a záp. ambitové nádvoří. Do r. 1764 byla rovněž postavena budova proboštství. Již dlouho před tím, r. 1711 navrhl A. také vlastní konventní budovy pro cisterciáky v PLASECH (stavba pak probíhala až do r. 1727). V r. 1711 vznikla nezachovaná novostavba kaple sv. Cyrila a Metoděje při residenci žďárských cisterciáků v ŠINTLOCHÁCH. V l. 1711–23 pracoval v KLADRUBEC, kde osobitým způsobem obnovil dřívější středověký chrám Nanebevzetí P. Marie, sv. Wolfganga a sv. Benedikta. Nově řešil kupoli nad křížením (do 1717) a ke kostelu dále přidal trojlístý závěr (asi do r. 1723) a nově vytvořil i průčelí. Kladrubský chrám získal gotizující tvarosloví i v interiéru, kam A. navrhl i některé části vybavení, a celek tak patří k nejvýznamnějším realizacím gotizujícího baroka. Pouze na základě skutečnosti, že pracoval pro žďárské cisterciáky, připisuje se A. přestavba kostela sv. Václava ve ZVOU I. 1713–17 (vysvěcení proběhlo až 6. října 1722) a přístavba sakristie hřbitovního kostela Nejsv. Trojice ve ŽĎÁRU NAD SÁZAVOU (kol. r. 1715). Z l. 1719–23 pak pocházel (nezachovaný) hospodářský dvůr žďárských cisterciáků ve VESELÍČKU, jehož výstavba je A. připisována na základě jiných prací pro cisterciáky. Do l. 1714–19 spadá výstavba premonstrátského kostela v ŽELIVĚ, provedená rovněž ve stylu gotizujícího baroka. Klášterní kostel Narození P. Marie stavěl do r. 1721 podle A. projektu kutnohorský stavitel Johann Jakob **Vogler**. V r. 1714 vyměřil a navrhl A. přestavbu kostela Nanebevzetí P. Marie ve VOJSLAVICÍCH pro želivské premonstráty (realizace z l. 1721–23 však patrně proběhla podle jiného návrhu). Obdobný případ lze zaznamenat i u další stavby želivských premonstrátů, na jejich residenci ve LHOTICÍCH, kde je A. návrh doložen k r. 1714 (stavba byla ale uskutečněna až v l. 1727–33). Pro Františka L. Bechyně z Lažan navrhl r. 1714 novostavbu kaple Nejsvětější Trojice v ROZSOCHATCI, která však nebyla realizována. Ve stejné době (po 1713) pracoval pro zábrdovické premonstráty v KŘTINÁCH, kde projektoval poutní kostel Narození P. Marie a letní residenci. Objevuje se zde charakteristická křížová dispozice, kterou již dříve použil v Mariánské Týnici, ale také v Plasech, kde však dospěla ke komplikovanějšímu výrazu. V souvislosti s činností pro Žďár připisuje se A. rovněž výstavba kostela sv. Petra a Pavla v HORNÍ BOBROVÉ z l. 1714–22, která vykazuje znaky jeho díla (kostel byl vysvěcen 5. října 1722). V r. 1716 vytvořil kameník Ondřej **Kranner** prolomanou oltářní mřížku do chrámu sv. Víta údajně podle A. návrhu. Patrně až po r. 1716 vznikala podle jeho projektu Kolowratský (později Thunovský) palác (čp. 193/III) na MALÉ STRANĚ v Praze, postavený staviteli Giovannim Antoniem **Luragem** a Bartolommeem **Scottim**. Na základě činnosti pro stavebníka pražského paláce Norberta Leopolda Liebštejnského z Kolowrat připisuje se A. projekt nového průčelí kostela Nejsvětější Trojice v RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU. Konkávkovně zvládnuté průčelí vytváří mimo osu posunutou kulisu kostela, která se stává pendantem protilehlého zámku. K vypracování projektu zřejmě došlo již v r. 1712, realizace pak proběhla v l. 1714–15 (Svatá chýše, kterou průčelí zahrnuje, byla svěcena 23. března 1715). Současně probíhala i výstavba piaristické koleje, dispozičně pozoruhodné stavby

koncipované na půdorysu trojúhelníku. V r. 1723 dokončená kolej se nezachovala; po požáru byla v r. 1918 zbořena. Stejný kolowratský stavebník stál jako fundátor za projektem A. na úpravu areálu augustiniánského kláštera v Dolní Ročově, probíhající v l. 1715–18. Tyto stavební zásahy zanikly s přestavbou celého areálu provedenou Kiliánem Ignácem **Dientzenhoferem**. V období l. 1715–21 vznikl rovněž klášterní kostel sv. Petra a Pavla, patřící křížovníkům – strážcům Božího hrobu na Zderaze na NOVÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM. Projekt kostela, zaniklého při asanaci v r. 1905, je A. přímo doložen, včetně jeho dozoru na stavbě. Do r. 1716 vznikala novostavba hospodářského dvora s obytným stavením v KALCI. A. autorství je pravděpodobně nejen stavebníkem, plaským opatem Evženem Tytlem, ale i koncepcí, připomínající obdobně řešený dvůr v HUBENOVĚ, který však vznikl mnohem později, až po architektové smrti v l. 1728–34. Do r. 1716 povstávala patrně i přestavba kostela sv. Petra a Pavla ve SLAPECH, kde se o A. autorství uvažuje jak na základě některých architektonických detailů, tak na základě skutečnosti, že stavebníkem byl cisterciácký klášter ve Zbraslavi. Z 18. března 1717 pochází reference na městskou radu v CHRUDIMI o výstavbě morovního sloupu; v místě snad upravoval i radníci (Sedlák). Model vypracovaný Giorgiem **Quadronim** A. neschválil a nabídl, že vyhotoví vlastní, který skutečně také provedl (předložil jej před zářím 1720). Zhruba ve stejné době snad navrhl úpravu závěru kostela Nejsvětější Trojice v CHRASTU u CHRUDIMI, kde byl stavebníkem královéhradecký biskup. V r. 1719 se A. jméno objevuje také v souvislosti s projektem věže kostela sv. Antonína Poustevníka v HRADCI KRÁLOVÉ (zbořeného r. 1766). Do r. 1720 mohl A. navrhnout i přestavbu kostela sv. Martina v CHRAŠICÍCH, která odpovídá A. tvorbě svou dispozicí a také osobností stavebníka, jímž byl královéhradecký biskup. Z činnosti pro želivské premonstráty lze snad vyvozovat A. účast na přestavbě farního kostela sv. Mikuláše v HUMPOLCI. Stavba, prováděná Matějem **Isthmem**, byla dokončena 28. srpna 1722, její dnešní podoba ale pochází až z l. 1893–95. V r. 1718 započala výstavba poutního komplexu v KŘTINÁCH u Brna, kde není A. sice autorsky doložen, ale jeho účast alespoň v první fázi stavby je velmi pravděpodobná. Budování poutního kostela Jména P. Marie, kaple sv. Anny s ambitem a někdejšími proboštstvím zábrdovických premonstrátů bylo přerušeno v r. 1750 (kostel sv. Anny byl budován v rozmezí l. 1728–50), aniž byla výstavba ukončena v předpokládaném rozvrhu (nebyl vystavěn záp. ambit a proboštství zůstalo rovněž nedokončeno). V l. 1719–22 navrhoval a řídil stavbu patrně s nejvýraznějším symbolickým významem, poutní kapli sv. Jana Nep. na ZELNĚ HOŘE u ŽĎÁRU, kterou vybuďoval v podobě pěticípé hvězdy rovněž v gotizujícím stylu a obklopil ji neméně zajímavými ambity. 27. září 1722 byla kaple vysvěcena. V průběhu l. 1719–24 byl rovněž upravován kolowratský zámek v RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU, účast A. na těchto pracích je pravděpodobná. Patrně někdy z těchto let pochází novostavba zámecké jízdárny, upravené však během 19. stol. Do l. 1720–22 spadají návrhy na úpravu zámku v OPOČNĚ, na jejichž uskutečnění pak A. ve zmíněných letech podle archivních údajů dohlížel. Na vlastním zámku ani v jeho okolí však nelze tyto úpravy, prováděné pro rod Colloredo-Wallsee, rozpoznat. Patrně kolem r. 1720 vznikl areál hospodářského dvora s obytnou budovou v HORUŠICÍCH, kde lze A. autorství, vzhledem k majitelům, sedleckým cisterciákům, důvodně předpokládat. Také zajímavá dispozice dvora v OSTROVĚ NAD OSLAVOU, jež vznikala kol. r. 1720, ale později byla silně upravena, mohla vzniknout na návrh A. Stavebníky zde byli žďárští cisterciáci. Naproti tomu kladrubský benediktinský klášter stál při vzniku farní budovy ve SKAPCÍCH (kolem 1720), kde se A. podíl rovněž předpokládá. V r. 1721 byl vyzván pražskou kapitulou k vytvoření výzdoby k oslávám svatořečení sv. Jana Nep. na PRAŽSKÉM HRADĚ. Pouze připsáno bylo A. průčelí křídlo zámečku v LÁZNÍCH BĚLOHRAD, který byl vybudován do r. 1722 pro Bertholda Viléma Valdštejna. Stalo se tak na základě zvládnuté kompozice průčelí, které však bylo novodobě upraveno, takže v detailu nelze autorství potvrdit. Na základě zvládnuté zahradní fasády byla A. připsána rovněž stavba zámku v MANĚTÍNĚ, kterou však pravděpodobně vytvořil Thomas **Haffenecker**. Jistá je naopak A. účast na tvorbě zámku v KARLOVĚ KORUNĚ, vznikajícího v l. 1721–23, kde alespoň základní dispozice, vytvořená z proniku středního válcového tělesa s trojicí hranolových hmot, je invencí A. V detailech patrně stavbu dotvářel F. M. **Kaňka**. Nejpozději v r. 1718 se A. objevuje ve službách rajhradského proboštství, přímo spadajícího pod pravomoc broumovsko-břevnovského benediktinského

opatství. Již tehdy údajně navrhl opravy v residenci a farním kostele v OSTROVAČICÍCH, které však nebyly provedeny (plány se nezachovaly). V r. 1721 řádová kapitula schválila záměr přestavby rajhradského proboštství a v r. 1722 byla započata stavba kostela sv. Petra a Pavla v RAJHRADĚ. Byla stejně jako konvent v Plasech vybudována na dřevěném roštu s piloty; stavbu vedl František Benedikt Klíčnický (po r. 1718 pracoval i ve Křtinách). Hrubá stavba byla dokončena (s úpravou průčelí nikoliv podle A. projektu) v r. 1728 a 29. května 1730 byl chrám pozhnán a 7. června 1739 také konsekrován. A. projekt proboštství v Rajhradě z r. 1721 byl při pozdější výstavbě podstatně pozměněn. Nedoloženo je autorství A. u hospodářského dvora zv. Lyra z ŽďÁRU NAD SÁZAVOU. Avšak doložená činnost architekta pro žďárské cisterciáky a celková koncepce stavby činí jeho podíl na vzniku dvora někdy před r. 1722 velmi pravděpodobným. Totéž vlastně platí i pro další stavbu ve Žďáru – konírny býv. šlechtické akademie v klášterě a hostinec U tří hvězd. Ani samotná stavba prelatury cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou, probíhající v l. 1722–27, není A. doložena. Vzhledem k jeho činnosti pro tento klášter nelze jeho podíl vyloučit, alespoň v počáteční fázi. To platí i pro budovu chudobnice, která vznikala po r. 1722 a je dnes takřka zničena. Ještě před svou smrtí stačil A. vyhotovit projekt benediktinského kláštera v KLADRUBECH, který se však nezachoval a nebyl ani realizován. Někdy mezi l. 1717–24 se A. podílel na přestavbě zámku v HEŘMANOVĚ MĚSTCI pro hr. Jana Josefa Sporcka. Doložen je nálezem pamětní listiny, podle níž stavbu podle A. projektu provedl jistý Ciser. Zámek prošel přestavbami – pozdně barokní a klasicistní – které stopy A. zásahu zcela překryly. Po A. smrti byl zřejmě realizován jeho předpokládaný projekt kostela sv. Mikuláše v KOZOJEDECH (Plzeň-sever). Stavba vznikala v l. 1724–27 zásluhou cisterciáckého opatství v Plasech. Vzhledem k dvakrát doložené přítomnosti A. v SADOVĚ během stavby tamního zámku, která probíhala ve 20. letech 18. století, je více než pravděpodobné jeho autorství (Zahradník). Předpokládá se rovněž, že zajímavě disponovaný kostel Navštívení P. Marie v podobě želvy v OBYČTOVĚ z l. 1730–34 vznikl podle staršího A. projektu (do r. 1723). Velmi pravděpodobné je autorství A. u výklenkové kaple v NADRYBECH (Plzeň-sever), která vznikala do r. 1725 zásluhou opatství cisterciáků v Plasech. Rovněž jen připisána byla A. kaple sv. Jana Nepomuckého v BĚSTVINĚ (po 1720), poněkud neoprávněně však i úprava farního kostela sv. Jana Křtitele (1726) a zámku v téže lokalitě. Pouze připisována je A. nezachovaná kaple Nanebevstoupení Páně v MĚŘÍNĚ, o jejíž podobě nic nevíme. Příliš jednoduchá architektura kaple Nejsvětější Trojice v OSTRUŽNU (kol. r. 1720) nedovoluje potvrdit či vyvrátit A. autorství (I. Kořán), obdobná charakteristika platí i pro kapli Andělů strážných ve VELUŠI (kol. r. 1720). Připsání autorství kaple sv. Vojtěcha v OSTROVĚ u STŘÍBRA, postavené r. 1720 (věž dostavěna 1730), se zakládá na skutečnosti, že ji buďovalo benediktinské opatství v Kladrubech. Již v dubnu 1722 požádal hr. Harrach o povolení stavby kostela sv. Jana Nep. ve VYKLANTICÍCH a z této doby také pochází první projekt, v této podobě však nere realizovaný. Přesto se stavba, dokončená do vysvěcení v r. 1729, považuje za A. dílo (J. Sedlák), nebo za dílo K. I. **Dientzenhofera**. Nelze vyloučit, že stavba kostela sv. Maří Magdalény v DEŠTNĚ v ORLICKÝCH HORÁCH proběhla v l. 1723–25 podle staršího projektu A., protože stavebníkem byl hr. František Karel Kolowrat. Připsání opravy kostela sv. Jana Křtitele v MLADÉM BŘÍŠTI z r. 1726 odpovídá tomu, že kostel patří želvískému opatství, a adaptace kostela sv. Prokopa ve VŠEHRDECH (do r. 1732) byla financována plaským opatstvím. Patrně oprávněně byl A. přičten (M. Horyna) podíl na výstavbě poutního areálu P. Marie Vítězné na Bílé hoře (LIBOČ), který navrhl malíř Christian **Luna**. Stavba kaple sv. Libora z l. 1709–14 v JESENCI (F. M. Žampach) nemusí být dílem A. Ne příliš přesvědčivé je rovněž připsání (I. Kořán) kaple sv. Klimenta v HRADCI KRÁLOVĚ, oválné sakrální stavby vybudované v l. 1714–17 pro královéhradeckého biskupa Jana Adama Vratislava z Mitrovic. Ani stavbu Morzinského paláce z l. 1713–14, ležící v Ostruhově (Nerudově) ul. na MALÉ STRANĚ v Praze takřka naproti Kolowratskému paláci, nelze považovat za takovou jistotou za A. práci. To platí i o přestavbě Colloredoovského (Schönbornského) paláce na MALÉ STRANĚ z l. 1715–19 a zvláště o budově zámku v HOŘÍNĚVSI, který po r. 1722 nechal přestavět Jan Michael Sporck. Zcela chybné je připsání (a datování před r. 1723) poněkud rustikálního domu plaského cisterciáckého kláštera v NEBŘEZINÁCH (M. Horyna) stejně jako kaple sv. Jana Nepomuckého v ČELINĚ (Příbram) z r. 1727 (O. Stefan). Připsání zámecké kaple Zvěstování P. Marie v CHLUMCI

NAD CIDLINOU není příliš pravděpodobné, stavba – kterou nedokážeme datovat – totiž asi prošla výraznou novobarokní úpravou.

- L G. J. Dlabáč, 1815, I/32; B. Dudík, 1868; G. Wolný, 1835–42, II/2, 349; K. Chytil, 1908a, 187 ad.; J. Kamper – Z. Wirth, 1908–09, 102; XXXVI, 155, 233; A. Podlaha, 1909, 227–230; Z. Wirth, 1908b, 121 ad.; O. Hejnic, 1908, 418–432; Z. Wirth, 1912, 82 ad.; J. V. Nováček, 1913, 490; A. Podlaha, 1913a, 96; Z. Wirth, 1914, 57 ad a 130 ad.; A. Podlaha, 1915, 161; A. podlaha, 1920–21a, 117; A. Podlaha – E. Šittler, 1901, 56; Z. Wirth, 1929, 161 ad.; O. Stefan, 1929, 128 ad.; Th-B 29, 1935, 448 ad.; Č. Florián, 1938, 100; A. Píffl, 1939, 68 ad.; C. Merhout, 1940, 201; J. J. Morper, 1940, 165; V. Richter, 1942, 294–295; F. M. Žampach, 1944; P. Toman, 1950, 398; H. G. Franz, 1950, 65; V. Richter, 1955, 93 ad.; A. Bartušek – B. Štorm, 1956; N. Pevsner 1957, 113ad.; A. Bartušek, 1958, 412; H. G. Franz, 1962, 105–130; V. Naňková, 1966a, 93 ad.; V. Naňková, 1966d, 313; V. Richter 1966, 25 ad.; V. Kotrba, 1968, 533 ad.; Z. Kalista, 1970; I. Kořán, 1971, 35–69, 136–189; J. Neumann, 1971, 235 ad.; E. Řehová, 1971, 207 ad.; V. Kotrba, 1974, 214; A. Jirka, 1974, 261 ad.; I. Kořán 1974, 213 ad.; J. Kudělka, 1974, 207 ad.; J. Hořejší, 1974, 222 ad.; V. Kotrba, 1976; V. Naňková, 1976, 119–146; M. Vilímková, 1978, 414 ad.; R. Švácha, 1979, 382–400; M. Pavlík – K. Drhovský, 1980, 263 ad.; W. G. Rizzi, 1981, 174–179; R. Švácha, 1983, 176–179; M. Horyna, 1983, 247 ad.; J. Šmejkalová, 1984, 388 ad.; J. Neumann, 1985a, 185 ad.; J. Neumann, 1985b, 97 ad.; J. Sedlák, 1985, 201 ad.; M. Horyna 1986; R. Švácha, 1987, 322–346; J. Sedlák, 1987; J. Kroupa, 1987, 157 ad.; V. Naňková, 1989c, 557–560; S. Cerulli, 1988; X. Galmiche, 1989; P. Macek – P. Vlček – P. Zahradník, 1992, 185; R. Švácha 1992, 228 ad.; M. Horyna, 1993, 177 ad.; J. Sedlák, 1993; M. Horyna – J. Royt, 1994; NEČVU, I, 1995, 709–710; J. Řehák, 1995, 93 ad.; P. Zahradník, 1995, 3 ad.; J. Žižka, 1995, 58–66; M. Horyna, J. Royt, 1996, 184 ad.; I. Kořán, 1997, 202 ad.; D. de Meyer, 1997; M. Horyna, 1998; P. Vlček, 1999c, 244–247; J. Kroupa, 1999, 547–552; P. Zahradník, 1999b, 1/10; P. Vlček, 2010d, 25–35; *Barokní architektura*, 2015, 289–329; I. Bukačová, (2018).

PV

Ais viz Eis

Ajbl (Agbel), Jan, zedník, který se oženil 23. listopadu 1670 v Roudnici nad Labem; svědkem mu byl stavitel Antonio Porta.

- L A. Podlaha, 1924–25a, 258.

VN

Akel viz Aichel

Alber, *Friedrich Gottlob*, architekt a stavitel. * 6. září 1846 Ludwigsburg (Německo); † 20. března 1927 Brno. Nejdříve působil ve Varnsdorfu, posléze se přestěhoval do Brna, kde spolu s H. Schmidtem vytvořili stavební firmu Schmidt & Alber. Podle jeho projektu byla v l. 1882–83 postavena městská spořitelna v České Lípě. Zde také obnovoval městskou radnici (1884), stavěl novou rozhlednu na Špičáku (1884–85). 23. října 1884 bylo v tisku uvedeno, že „hledaný stavitel pan J. (!) Alber z Varnsdorfu, jenž v celých severních Čechách velké i krásné stavby prováděl, přesídlil se do Brna“. V r. 1894 navrhoval spořitelnu v PLANĚ, patrně projektoval také novorenesanční evangelický kostel v r. 1898 pro NYMBURK. Vlastní stavbu pak prováděla firma Matěje **Blechy**. V BRNĚ realizoval Ústřední hřbitov, Betlémský kostel (1894–95).

- L *Pražský denník* XIX, 1884, č. 245, 23. 10. 3; TO II/1894, 291; UPČ, 1978, 516; M. Panáček – J. Panáček, 2014, 9; Z. Lauerová, 2015, 38.

PV, PZ

Alberger (Allerberger, Alepergr), *Šebestián*, zednický mistr, měšťan Kutné Hory, † mezi 1718 a 1722. V r. 1705 koupil v Kutné Hoře dům, 10. ledna 1706 byl přijat jako mistr do kutnohorského cechu zedníků a kameníků, ve kterém byl ještě 1714. V r. 1706 vybítil v KUTNÉ HOŘE Salazarovskou kapli v kostele sv. Jakuba, r. 1710 postavil v témž městě nový obecní špýchar.

- P SOA Praha, Matriky, sign. Kutná Hora 2, s. II. 125; SOkA Kutná Hora, Cech, kniha 3, fol. 17v; SOkA Kutná Hora, AM Kutná Hora, Kts 1656–1707, s. 890; Kts 1710–1736, s. 398; LM 1708–1712, fol. 435r.

- L *Obnovený kostel*, 1946, 45.

PZ

Albert viz také Alber

Albert (Elblin), kameník v Praze r. 1356. Před staroměstskou radou svědčil ve prospěch cechmistra kameníků **Ulricha** proti pokrývači Krysovi a vzápětí byl odsouzen složit očištnou přísahu jakémusi Kuncovi.

- P AMP, rkp. 987, fol. 132a, 132b.

JV

Albert (Albertus, Albrecht, Albinus, Elblin). V I. 1372–73 kameník na PRAŽSKÉM HRADĚ ve svatovítské huti.

L J. Neuwirth, 1890, 38, 41–45, 47–48, 51, 417.

JV

Albert, zedník ve Stříbře r. 1409. Pravděpodobně jeden z členů skupiny vedené zedníkem **Václavem** a o rok později odměněn za vybudování kamenné kašny.

P OA Tachov, Stříbro, rkp. 34, fol. 128b.

JV

Albert (Albrecht), zedník. R. 1497 koupil a prodal část domu v Praze na Malé Straně. Zedník téhož jména koupil na Malé Straně dům v r. 1507.

L Z. Winter, 1906, 548. J. V. Šimák, 1908, 42.

JV

Albert Rotlev viz **Rotlev**, *Albert*

Albert, *Antonín*, stavitel ve Strakonících. * 8. května 1852 Dačice, † 3. července 1911 Strakonice. Ve Strakonících se 14. února 1881 oženil. R. 1899 vystavěl radnici ve STRAKONÍCÍCH, jež byla r. 1903 opatřena malířskou výzdobou podle kartonů Mikoláše Alše.

P SOA Třeboň, Matriky, sign. Dačice 5, s. 528; sign. Strakonice 31, fol. 135; sign. Strakonice 45, fol. 88.

PZ

Albert (Albrecht?), *Šimon*, stavitel. V I. 1754–55 je uváděn jako polír Františka Ignáce **Préea** a v I. 1755–59 již jako stavitel, který budoval nový konvent kláštera v SEDLCI u Kutné Hory. Zde také v I. 1754, 1757 a 1759 křtil své děti. Nelze zcela vyloučit jeho totožnost se **Šimonem Albrechtem**.

P SOA Třeboň, Vs Sedlec, kniha sign. 64; SOA Praha, Matriky, sign. Sedlec 3, s. 24, 28, 31, 45, 52–53, 64, 600, 606, 611, 623.

PZ

de **Alberto** (Dyalberto), *Bernard* (Berhard), vlášský stavitel z Balerna činný v Praze, kde se údajně objevuje poprvé již r. 1576. † před květnem 1590. V r. 1584 přestavoval dům Kunhutě, vdově po Jakobovi Šiffpenthrovi zlatníkovi, v následujících letech je označován jako služebník (nebo baumistr) císařské milosti a také jako baumistr augustiniánů u Sv. Tomáše na Malé Straně. Jim také vyměřoval pozemky, které klášter na své jurisdikci rozprodával r. 1586. Jeden z domů zde vlastnil i de A. a r. 1588 jej po výstavbě prodal za nevelkou cenu 400 kop grošů míšeňských svému zeti Florindovi Sartoriovi, muzikusovi. Sám de A. bydlel v domě, který předcházal čp. 361/III ve Vlašské ul. 6. května 1590 je již jeho manželka Marta zmiňována jako vdova. Jsou uvedeni i jeho synové Wolff, který byl krumplířem, a Jan de Alberto, též dcera Anna (manželka Sartoria) a Kateřina. Poručníky jeho nezletilých dětí byli kameník Antonio **Brocco** a malíř Marian de Mariani. Doloženo je jen několik málo prací na MALÉ STRANĚ: v r. 1579 (jak víme ze sporu se sousedem) přestavoval čp. 5/III na Malostranském nám., po r. 1584 se nepochybně podílel na renesanční přestavbě kostela sv. Tomáše, v r. 1588 údajně postavil dům čp. 30/III v Letenské ul., kde se mu ještě připisuje výstavba domu čp. 32/III, rovněž vznikajícího na nově rozdělených parcelách.

P AMP, LO 162, fol. Q 28, 28b; AMP, LC, 2215, fol. B 3a a fol. 29 a 30; NA, ŘAug. kniha hlavní, fol. 61 a 63a, 78a (rešerše JK).

L Z. Winter, 1909a, 74; K. Chytil, 1925, 48 a 65; P. Toman, 1947, 9; UPP, 1999, 100, 132, 170.

PV

Albertolo, *Bernhard*, platil r. 1675 (30 kr.) zápisné do litoměřického cechu zedníků, kameníků a pokrývačů.

L H. Ankert, 1919, 250.

VN

Albertolo, *Dominicus*, platil r. 1675 (30 kr.) zápisné do litoměřického cechu zedníků, kameníků a pokrývačů.

L H. Ankert, 1919, 250.

VN

Albrecht viz také **Albert**

Albrecht Grison (Bryzon), stavitel zřejmě pocházející z švýcarského kantonu Graubünden. Jeho manželka se jmenovala Ludmila. Již v r. 1589 se pravděpodobně (pod jménem Albrecht bez příjmení) objevuje ve STŘÍBŘE při stavbě tamní

radnice. V r. 1598 budoval spolu s Janem **Draginem** a Markem **Soldatim** věž dominikánského kláštera v PLZNI. V téže době požádali purkmistra o šacování vyhotoveného díla (které vykonali při stavbě Černého kláštera) od paumistrů císařské milosti Antonia **Brocca**, Martina **Gambariniho** a Dominika **Bossiho**.

P NA SM D-33/ subn. 10/7 (rešerše JK).

L J. Strnad, 1888, 21; P. Toman, 1947, 278; UPČ, 1982, 521.

PV

Albrecht (Albricht), *Šimon* alias *Vojta*, stavitel, původně z Volyně v Pošumaví; měšťanství v Praze na Starém Městě získal 13. prosince 1756.

L A. Podlaha, 1924–25a, 522; P. Toman, 1947, 10.

VN

Aldeberg viz **Linhart z Altenburgu**

Aldeburg viz **Linhart z Altenburgu**

Aldenburg viz **Linhart z Altenburgu**

Alepergr viz **Alberger**

Aleš (Also), zedník. Zmíněn je v r. 1466 na Novém Městě pražském jako věřitel.

L Z. Winter, 1906, 546. J. V. Šimák, 1908, 42.

JV

Alexander viz **Aleš**

Alexander (Alexandr), *Jindřich*, architekt v Plzni, * 14. července 1861 Praha, † 16. července 1920 Štáhlavy. Syn pražského kameníka Václava **A.** (2), mladší bratr kamenického mistra Karla **A.** a architekta Josefa **A.** Studoval pražskou Akademii (1879/80–80/81), kam byl přijat v osmnácti letech. Byl náčelníkem smíchovského Sokola, později náčelníkem a starostou plzeňské sokolské župy a plzeňského Sokola. Většinou byl činný jako provádějící stavitel, v r. 1899 se zúčastnil soutěže na projekt sokolovny v JAROMĚŘI.

P AHMP, Matriky, sign. PMV N 7, fol. 130.

L TO VII, 1899, 49; *Národní politika* XXXVIII, 1920, č. 195, 17. 7., 5; P. Toman, 1947, 13.

PZ, JH, PV

Alexander, *Josef*, architekt. * 15. března 1859 Praha, † 14. září 1890 Praha. Syn kamenického mistra Václava **A.** (2), bratr kamenického mistra Karla **A.** a stavitele Jindřicha **A.**, studoval na české technice, před smrtí byl zaměstnán ve stavitelské kanceláři Stephana **Tragla** na Smíchově. Byl předsedou veslařského klubu Slavia. Bydlel na Smíchově v čp. 623, zemřel však ve všeobecné nemocnici.

P AHMP, Matriky, sign. TO N 12, fol. 253; NEM Z 2, fol. 149.

L *Národní listy* XXX, 1890, č. 255, 16. 9., 2.

PZ

Alexander, *Karel*, kamenický mistr. * 17. června 1856 Praha. Syn kamenického mistra Václava **A.** (2), starší bratr architekta Josefa **A.** a stavitele Jindřicha **A.** Když se 1. srpna 1885 ženil s Marií Šonskou, byl uveden jako majitel kamenické dílny, bytem na Malé Straně v čp. 65/III. V pražském adresáři z r. 1891 je uveden jako kamenický mistr, bydlící v Praze na Hradčanech, Pohořelec 33. V adresáři z r. 1896 je však již zapsán jako školník hradčanské obecné školy, bydlící na stejné adrese.

P AHMP, Matriky, sign. SM O 13, fol. 93; Soupis pražského obyvatelstva 1830–1910, kart. 2, č. 84.

L *Adressář*, 1891, 7; *Adressář*, 1896, 6.

PZ

Alexander, *Pavel*, vlášský zedník v Jindřichově Hradci. 29. dubna 1616 povolili radní uvolnit z obecních peněz na stavbu fary v JINDŘICHOVĚ HRADCI 1000 kop. Jako správci stavby byli delegováni Pavel Mautner a Barta Švantl, stavitelem zvolili Pavla A., příkázavše mu za sáh zdiva 24 groše. Stavba ovšem pokračovala velmi pomalu a byla dokončena až r. 1629.

L F. Teplý, 1932, 13 a 14.

PV

Alexander, *Václav* (1), zednický polír. † 28. října 1825 ve věku 70 let. Byl měšťanem na Starém Městě pražském, jeho činnost neznáme.

L A. Podlaha, 1917, 47.

PV